

№8(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 548 sahifa,
3-avgust, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Sun'iy intellekt muhitida o'sib kelayotgan Alfa avlodining shaxsiy va psixik rivojlanishi	10
<i>Jo'rayeva Dilfuza Abdug'aniyevna</i>	
Teng yonli uchburchak xossalari va kesmaning o'rta perpendikulyari xossalardan foydalangan holda masalalar yechish	13
<i>Namozov Diyorbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Xiva xonligining siyosiy boshqaruv modeli: Buxoro va Qo'qon xonliklari bilan qiyosiy tahlili.....	17
<i>Mutallibjonov Boburmirzo</i>	
Boshlang'ich sinfda informatika fanini o'qitish metodikasi	26
<i>Nosirova Feruza Baxadir qizi</i>	
Funksional savodxonlik asosida bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini professional rivojlantirishning strukturaviy-faoliyatli modeli.....	30
<i>Gafurova Mahfuza Abbosovna</i>	
Mutafakkirlar asarlarida bolalar faolligini shakllantirishda o'yinlardan foydalanishning yoritilishi	35
<i>Ravshanova Uldona Narziboyevna</i>	
Ijtimoiy-madaniy qadriyatlar variatsiyasi sharoitida talabalarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish mazmuni	39
<i>Vorisova Barnoxon Olimjon qizi</i>	
Huquqiy ta'lim va huquqiy tarbiya integratsiyasi orqali yoshlar orasida huquqbuzarliklarning oldini olish	43
<i>Habibjonov Izzatbek Dilshodjon o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy va refleksiv tafakkurini rivojlantirishda antfragil yondashuvning o'rni.....	51
<i>G'ulomjonova Ziyodaxon A'zamjon qizi</i>	
Badiy adabiyotning yoshlar tarbiyasidagi didaktik imkoniyatlari	57
<i>Irisboyeva Xotiraxon Utbasarovna</i>	
Talabalarining o'quv amaliyoti jarayonida kasbiy mobilligini rivojlantirishda dual ta'limga asoslangan metodikani takomillashtirish	61
<i>G'ofurov To'liqinjon</i>	
Didactic Opportunities of Content and Language Integrated Learning (CLIL) Technology in English Language Teaching	67
<i>Ismailova Aziza Dilshodovna</i>	
Фольклорные источники в историко-географическом изучении памятников Устюрта.....	72
<i>Канаатов Есимкан</i>	
Xorijiy davlatlar tajribasida o'zgarishlarni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish amaliyoti.....	76
<i>Abdullayev Amirulla Xazratovich</i>	
Algoritmik faollikni rivojlantirishning zamonaviy metodik yondashuvi	81
<i>Pardayeva Kamola Sultonovna</i>	
Sun'iy intellekt va startap ekotizimi asosida talabalarining tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish	86
<i>Imomaliyev Quvvat Choriyevich</i>	
Maktab ta'limida o'qitish sifatini baholashning ko'p tarmoqli raqamli-diaagnostik tizimini joriy etish va boshqarish	91
<i>Nurmetov Tursunbek Kenjayevich</i>	
Event ta'lim texnologiyasi vositasida talabalarining o'qish samaradorligini oshirish	96
<i>Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Bo'tayeva Saodat Xudoyor qizi</i>	
Texnologik ta'lim yo'nalishi talabalarining malakaviy va pedagogik amaliyotlari uzviyligini ta'minlashning metodik modeli	99
<i>Mardonov Maqsudbek Maxmudovich</i>	
Nogironligi bo'lgan bolalarni tarbiyalayotgan oilalarga ijtimoiy-psixologik yordam ko'rsatishning nazariy-metodologik asoslari	103
<i>Umarova Umidaxon Ibaydullayevna</i>	

Chizmachilik darslarida animatsiyali modellarni qo'llashning pedagogik asoslari	108
<i>Xo'janiyozov Shokir Rustamovich</i>	
Fanlararo aloqadorlik asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitish metodikasi va uning eksperimental samaradorligi	114
<i>Isroilova E'zoza Akmal qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim tashkilotlarida ingliz tilini o'qitishda veb-kvestlar va raqamli keyslarni samarali qo'llash usullari	119
<i>Shermatova Ra'no O'ktam qizi, Baxodirova Gulnoz Kamalovna</i>	
Xalq og'zaki ijodi asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ faoliyatini takomillashtirish texnologiyalari	124
<i>Abduraximova Muxabbat Allayevna</i>	
Bo'lajak fizika o'qituvchilarini nanotexnologiya sohasidagi bilimlarni taqdim etishga va o'qitishga tayyorlash metodikasi	129
<i>Sottarov Abduvali Umirqulovich</i>	
Raqamli ta'lim muhitida talabalarning raqamli tafakkurini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish	133
<i>Nuraliyeva Feruza Abdusalim qizi</i>	
Emotsional intellekt va raqamli kommunikatsiya: yoshlar psixologiyasida zamonaviy tendensiyalar	137
<i>Qahharov Nuriddin Sherbek o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda "o'quv burnout" (o'qishga nisbatan charchash va sovish) holatining oldini olishda motivatsion pedagogik texnologiyalar	142
<i>Babajanova Gulmira Muratbayevna</i>	
Linguopragmatic Errors in Artificial Intelligence-Generated Translations	147
<i>Aytmuxamedova Durdona Jasur qizi</i>	
Клинические особенности аллергодерматозов у лиц, проживающих в Ташкентской области	153
<i>Абдуллаева Ф. Б., Саипова Н. С.</i>	
Tyutorlik faoliyatining pedagogik ahamiyati	160
<i>Ashirova Gulnora Xayrullayevna</i>	
Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbga yo'naltirish metodikasini takomillashtirish	164
<i>Nurmuratova Iroda Nuriddinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabga tayyorlashda diqqat yetishmasligi va giperfaollik: mnemotexnik korreksiya	169
<i>Egamberdiyeva Xuriyat Egamberdiyevna, Kaxxarova Ozoda Abdimo'minovna</i>	
The Historical Development of Translation	173
<i>Sharopova Gulnoza Odil qizi</i>	
Integratsiya jarayonlarini samarali boshqarishga yo'naltirilgan metodik tizim	176
<i>L. T. Xudaybergenova</i>	
Multimodal matnlarni tanlash va dalillarga asoslangan o'quv topshiriqlari metodikasini ishlab chiqish	180
<i>G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi</i>	
Bo'lajak tibbiyot xodimlarining diagnostik kompetensiyalarini shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining o'rni: ilmiy adabiyotlar sharhi	186
<i>Xalimova S. A.</i>	
The Role and Opportunities of Artificial Intelligence (AI) in the Management of Educational Institutions	191
<i>Abduqahorova Lobar Oybekovna</i>	
Malaka oshirish jarayonida maktab direktorlarining mediakompetentligini rivojlantirishning tashkiliy-boshqaruv mexanizmi	197
<i>Xidirova Maftuna Ilhom qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida iqtisodiy tarbiya berishda STEAM va an'anaviy usullarning qiyosiy tahlili	205
<i>Boltayeva Nasiba Ilhom qizi</i>	

Kasb-hunar ta'limida elektromobillar va robototexnika yo'nalishlarini rivojlantirish: xalqaro hamkorlik tajribasi va "2+1" dual ta'lim modeli.....	209
<i>Dushanov Nuriddin Qo'ldoshovich, Suvonov Murodjon Abdurahmon o'g'li, Ibragimova Dinara Rustam qizi, Karimova Oygul Ro'ziyevna, Avliyoqulov Muxammad Mustafoyevich</i>	
Multimodal matnlarni tanlash va dalillarga asoslangan o'quv topshiriqlarining metodikasini ishlab chiqish ...	212
<i>G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda "ijodiy faoliyat" va "kreativlik" konseptlarining nazariy-metodologik interpretatsiyasi...	218
<i>Komila Aytmuratova</i>	
Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining leksik kompetensiyasini shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyasi asosida rivojlantirishga doir mashqlar tipologiyasining samaradorligi.....	222
<i>Maxmudova Feruza Salimjonovna</i>	
O'zbek va rus nasrida oilaviy munosabatlarning badiiy-psixologik talqini	227
<i>Qurbonova Malika Toxir qizi</i>	
O'quv-biluv kompetensiyasining nazariy asoslari va zamonaviy pedagogik yondashuvlar	230
<i>Saydaxmedova Barno Batirovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining matematik tayyorgarligi tarkibi: TIMSS va PISA xalqaro baholash dasturlari asosidagi nazariy tahlil	235
<i>Abdusattarova Zaynab</i>	
Fizikani o'qitishda barqaror taraqqiyot tushunchalarini rivojlantirish: O'zbekiston kontekstida adabiyotlar tahlili.....	243
<i>Avazova Oltin</i>	
Futbolda 11–12 yoshli darvozabonlarni texnik-taktik jihatdan tayyorlashda maxsus mashqlarning ahamiyati	247
<i>Ibragimov Qosimbek Isroil o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanni o'qitish jarayonida sun'iy intellekt yordamida foydalanib nazariy bilimlarni hayotga tatbiq qilib o'rganish metodlari	253
<i>Jo'layeva Munira Choriyevna</i>	
Creativity-Oriented Language Teaching in Karakalpak Folk Pedagogy	256
<i>Khodzhanizayeva Aygul Aytmuratovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarda estetik kompetentlikni rivojlantirishning metodik asoslari.....	264
<i>Saidova Dilorom Erkinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	269
<i>Farhodova Sevara Qo'ziboy qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyalari.....	274
<i>Norkulova Jasmina Sodikovna</i>	
Umumta'lim maktablarida matematik kechalar orqali o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish samaradorligi.....	277
<i>Saytniyozov Adham Annamuhmet o'g'li</i>	
Tibbiy va pedagogik ta'lim jarayonida "Case Study" metodini qo'llash orqali talabalarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish	282
<i>Shaymatova Azizaxon Rustambekovna</i>	
Dutor ijrochiligining amaliy-texnik jihatlariga e'tibor qaratish va ushbu jarayonni rivojlantirish	286
<i>Shodiyeva Shahinabonu Shoirjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalari	293
<i>Turimbetova Sveta Muhammedaliyevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlik menejmentini takomillashtirishda direktor o'rinbosarining roli	297
<i>Xolnazarova Shaxnoza Baxodir qizi</i>	
Адаптивная геймификация в школьном обучении физике	304
<i>Индира Бахадуровна Ерлепесова</i>	
Bo'lajak pedagoglarda qadriyatlar tizimining shakllanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillar	309
<i>Taylanova Sh. Z.</i>	

Metakognitiv kompetensiya: mohiyati va mazmuni, tarixiy evolyutsiyasi.....	317
Xasanova Feruza Xurramovna, Abdullayeva G. A.	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy tayyorgarlikni ta'minlovchi refleksiv va motivatsion mexanizmlar	322
Fayziyeva Umida Asadovna	
Arab tilida jumla tuzilishi: ismiy va fe'liy jumlalarining nahviy tahlili	328
Quqonboyeva Moxlaroyim Elmurodjon qizi	
"Maugli" asarining didaktik ahamiyati va obrazlar tahlili	333
To'g'onova Dinoraxon Mansurjon qizi	
Jadid taraqqiyparvari Ahmad Zaki Validiyning ijtimoiy-siyosiy faoliyati va uning vatanparvarlik harakatlari...	337
Raximov Azizbek Normurodovich	
Biologiya darslarida kooperativ ta'lim texnologiyasidan foydalanish metodikasi	342
Ibodova Mahfuza Namozovna	
Ta'limni tashkil etishning pedagogik omillari	346
Yuldasheva Nilufar Abdullayevna, Hazratkulova Lobar To'rabek qizi	
5–7 yoshli qizlarda badiiy gimnastika orqali maxsus harakat ko'nikmalarini rivojlantirish	350
Botirova Sayyora Nurullayevna	
Talabalarda grammatik kompetensiyani rivojlantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari	354
Aymanova Shyirinay Kamilovna	
Yosh ofitserlarda xizmat rezistentligini belgilovchi ijtimoiy-psixologik determinantlar	357
Rejаметова Irada Ikramshikovna	
Chapaqay o'quvchilarda grafik malakalarni rivojlantirishning o'ziga xos jihatlari	363
Yusufzoda Shabnami Yunus	
Преимущества использования STEAM технологий в дошкольном образовании.....	368
Садикова Д. Х.	
Sun'iy intellekt bilan ishlash jarayonida o'quvchilarning kognitiv mustaqilligi va metakognitiv nazoratining pedagogik-psixologik determinantlari	371
Saliyeva Muslima Maxsetbay qizi	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellekt asosidagi kiberxavfsizlik tizimlarining etik va huquqiy jihatlari o'qitish metodikasi	377
Turanova Aynur Baxtjan qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalar alaliyasini korreksiya qilishda neyrostimulyatsiya hamda logopedik texnologiyalarning kompleks qo'llanilishi.....	381
Axunxodjayeva Dildoraxon G'anixon qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla hamkorligi korporativ ta'lim tendensiyasi sifatida	384
Qilichova Marxabo Xudaykulovna	
Informatika fanini innovatsion vositalar bilan o'qitish.....	392
Allaberganova Muyassar, Po'lotova Sevinchoy Arslon qizi	
Jamoat tartibini saqlash xizmatida boshqaruv kompetensiyalarining ijtimoiy-psixologik determinatsiyasi....	397
Mamatxanov Nodirxon Sadridin o'g'li	
Sociolinguistic Variation in English: A Study of Dialects and Accents.....	402
Keldiboyeva Diyora Shuhratilla qizi, Ramazonova Feruzaxon Akbarovna	
Ingliz va o'zbek multimodal diskursida lingvomadaniy ma'noning verbal-vizual vositalar orqali voqelanishi: chog'ishtirma-pragmatik tahlil.....	405
Mo'minova Maftuna Alijonovna	
Long-Term Retention and Pragmatic Use of English Idioms Following Adaptive Instruction: A Longitudinal Follow-Up Study.....	409
Alisher Sidikov Uktamjonovich	
Ta'lim klasteri sharoitida bo'lajak muhandislarning tayanch kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari va metodik modeli	418
Yangiyev Shavkat Norkobulovich	
Ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarining biologiya fanidan olimpiada masalalarini yechish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	422
Sh. Yu. Abdunabiyeva	

Dual ta'lim modeli sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik muloqot kompetentligini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	428
Turamuratov Ulug'bek Uraqovich	
Bo'lajak o'qituvchilarni raqamli baholash faoliyatiga tayyorlashning pedagogik modeli	433
Raisov Shamsiddin Rashid o'g'li	
Bo'lajak informatika o'qituvchilarining kreativ fikrlashini rivojlantirishda raqamli pedagogik texnologiyalarning samaradorligi	438
Radjapov Aybek Allaberganovich	
Miya falajiga chalingan bolalar bilan qilichbozlik mashg'ulotlarini o'tkazish uchun moslashuvchan dasturni ishlab chiqish va raqamli uslubiy yordam	442
Davranova Maftunabonu Elyorovna	
Maxsus pedagogika yo'nalishi talabalari kasbiy mas'uliyatini shakllantirishning nazariy va amaliy asoslari...	448
Xalimova Ozoda	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining mantiqiy fikrlashini raqamli didaktik o'yinlar vositasida rivojlantirish	451
Sabohat Sharofiddinovna Siddiqova	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy-metodik kompetentligini rivojlantirishda simulyatsion texnologiyalarni qo'llash metodikasi	455
Baratova Yulduz	
Talabalar huquqiy madaniyatini yuksaltirishda sun'iy intellektning o'rni	461
Shamsudinova Malika Ulug'bek qizi	
Deviant xulqli o'quvchilarni tarbiyalashning pedagogik-psixologik muammolari va ularning yechimlari.....	464
Usmonov Abdurashid Norbo'tayevich	
Muloqot va uni o'smirlik yoshida rivojlantirish masalalari	470
Orifova Sabot Yakubovna	
O'smirlik davridagi shaxslararo munosabatlarni tadqiq etish metodlari.....	474
Safarova Dilnoza Kuchkarovna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining barkamol yosh avlodni shakllantirishda milliy innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni	478
Ibodullayeva Dildora Shukrulla qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila hamkorligi ahamiyatining rivojlangan xorijiy mamlakatlar tajribasi asosida tahlili.....	481
Oripova A'lo O'ktam qizi	
Logopediya fanida me'yor tushunchasining zamonaviy talqinlari: nazariy yondashuvlar va metodologik asoslar.....	485
Turg'unboyev Sirojiddin Faxriddinovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ingliz tilida ishonchli muloqot ko'nikmalarini shakllantirishda zamonaviy pedagogik metodlarning o'rni va amaliy tahlili.....	489
Gulnoza Djurakulova Shavkatovna, Ochildiyeva Shahnoza Avdivohid qizi	
Dual ta'lim sharoitida bo'lajak qishloq xo'jaligi muhandislarining kasbiy kompetensiyasini shakllantirish natijalari	494
Abdullayeva Rohilaxon Ne'matjonovna	
Probatsiya nazoratidagi shaxslarni ijtimoiy moslashtirishda psixologik xizmatning samaradorligi	500
Qayumov Ramazon Zoirjon o'g'li	
Umumta'lim maktablarida musiqa madaniyati darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish muammolari va yechimlari.....	507
O'rishboyeva Xumora O'rol qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirishda innovatsion raqamli texnologiyalar imkoniyatlari	510
Abdulkarimova Rayxona Akmalovna	
Inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini raqamli tahlil qilishda ma'lumotlar bazasi va monitoring tizimining ahamiyati	515
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	

Value Representations in the Family-School-Student System	522
Gulbakhar Orazbayeva	
Gamified Writing Tasks and Their Impact on Learner Motivation and Text Quality	527
Islamova Nilufar Ismail qizi	
Innovatsion ta'lim metodlari va texnologiyalari asosida bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarida pedagogik liderlik kompetensiyalarini rivojlantirish mazmuni	534
Jumanov Lochinbek Habibulla o'g'li	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida muloqot kompetensiyasini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari...	537
Mamazokirova Robiyaxon Muhammadali qizi, Qodirova Buzulayho Turgunovna	
STEAM ta'lim texnologiyasi asosida bo'lajak tarbiyachilarning metodik tayyorgarligini takomillashtirish tizimi	543
To'raqulova Malohat Bahodir qizi	

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIDA INGLIZ TILIDA ISHONCHLI MULOQOT KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK METODLARNING O'RNI VA AMALIY TAHLILI

Ochildiyeva Shahnoza Avdivohid qizi

O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti Xalqaro munosabatlar va ijtimoiy-gumanitar fanlar fakulteti Filologiya va tillarni o'qitish: ingliz tili yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Gulnoza Djurakulova Shavkatovna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

ORCID: 0009-0004-3470-8637

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich sinf (1-4-sinf) o'quvchilarida ingliz tilida erkin, mantiqiy va ishonchli muloqot qilish ko'nikmalarini shakllantirishda zamonaviy pedagogik metodlarning o'rnini va ularni amaliyotga joriy etish yo'llari atroflicha tahlil qilinadi. Boshlang'ich ta'lim bosqichida xorijiy tilni o'rgatish shunchaki grammatik qoidalarni yodlatish yoki leksik birliklarni mexanik takrorlashdan iborat emas. Aksincha, u kichik yoshdagi o'quvchilarning psixofiziologik xususiyatlarini va idrok etish darajasini hisobga olgan holda, muloqotga bo'lgan psixologik to'siqlarni bartaraf etishga qaratilmog'i lozim. Maqolada Kommunikativ til o'qitish (CLT), Vazifaga asoslangan ta'lim (TBLT) va PPP (Presentation, Practice, Production) modeli kabi interaktiv metodlarni 6-10 yoshli bolalar ta'lim jarayoniga moslashtirish imkoniyatlari amaliy misollar bilan yoritib berilgan. Shuningdek, maqolada kommunikativ kompetensiyaning grammatik, sotsiolingvistik, diskursiv va strategik tarkibiy qismlari keng tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, kommunikativ kompetensiya, CLT, TBLT, PPP modeli, TPR texnologiyasi, motivatsiya, interaktiv ta'lim, leksik birliklar.

Abstract: This article provides a comprehensive analysis of the role of modern pedagogical methods in developing primary school pupils' (Grades 1-4) skills of fluent, logical, and confident communication in English, as well as the ways of implementing these methods in practice. Teaching a foreign language at the primary education level should not be limited to merely memorizing grammatical rules or mechanically repeating lexical units. On the contrary, it should be aimed at overcoming psychological barriers to communication while taking into account the psychophysiological characteristics and level of perception of young learners. The article illustrates, through practical examples, the possibilities of adapting interactive methods such as Communicative Language Teaching (CLT), Task-Based Language Teaching (TBLT), and the PPP (Presentation, Practice, Production) model to the educational process of children aged 6-10. In addition, the article provides a detailed analysis of the grammatical, sociolinguistic, discourse, and strategic components of communicative competence.

Key words: primary education, communicative competence, CLT, TBLT, PPP model, TPR technology, motivation, interactive learning, lexical units.

Аннотация: В данной статье подробно анализируются роль современных педагогических методов в формировании у учащихся начальных классов (1-4-е классы) навыков свободного, логичного и уверенного общения на английском языке, а также пути их внедрения в практику. Обучение иностранному языку на этапе начального образования не должно ограничиваться простым заучиванием грамматических правил или механическим повторением лексических единиц. Напротив, оно должно быть направлено на устранение психологических барьеров в общении с учётом психофизиологических особенностей и уровня восприятия учащихся младшего школьного возраста. В статье на практических примерах освещаются возможности адаптации к образовательному процессу детей в возрасте 6-10 лет таких интерактивных методов, как коммуникативное обучение языку (CLT), обучение на основе заданий (TBLT) и модель PPP (Presentation, Practice, Production). Кроме того, подробно анализируются грамматический, социолингвистический, дискурсивный и стратегический компоненты коммуникативной компетенции.

Ключевые слова: начальное образование, коммуникативная компетенция, CLT, TBLT, модель PPP, технология TPR, мотивация, интерактивное обучение, лексические единицы.

KIRISH

Bugungi shiddat bilan rivojlanayotgan globallashuv va axborot texnologiyalari davrida chet tillarini, xususan, ingliz tilini puxta o'rganish zamonaviy inson hayotining ajralmas ehtiyojiga aylandi. Ta'lim tizimidagi islohotlar shuni ko'rsatmoqdaki, xorijiy tilni o'zlashtirish jarayonini qanchalik barvaqt - boshlang'ich sinflardan boshlasak, o'quvchining tilni tabiiy va ikkinchi ona tili kabi qabul qilish imkoniyati shunchalik yuqori bo'ladi. Biroq boshlang'ich sinf o'quvchilariga ingliz tilini o'rgatish o'ziga xos pedagogik va psixologik murakkabliklarga ega bo'lib, o'qituvchidan yuksak mahorat va zamonaviy yondashuvni talab etadi.

6-10 yosh oralig'idagi bolalar kattalardan tubdan farq qiladi. Ularning diqqat-e'tibori ko'pincha beqaror bo'lib, uzoq vaqt bir joyda o'tirib, nazariy bilimlarni tinglashga moslashmagan. Bolalar dunyoni ko'rish, eshitish, ushlab ko'rish, harakat qilish hamda o'yin o'ynash orqali anglaydilar. An'anaviy pedagogikada keng qo'llanilgan grammatik-tarjima (Grammar Translation Method) va audio-lingval (Audio-Lingual Method) kabi metodlar boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun tezda zerikarli tuyulishni boshlaydi. Eng yomoni, bunday usullar o'quvchida "xato qilib qo'yish" qo'rquvini (language anxiety) va muloqotdagi psixologik g'ovlarni yuzaga keltirishi mumkin. O'quvchi grammatik qoidani bilishi, so'zning tarjimasini yoddan aytishi mumkin, lekin real muloqot vaziyatida o'z fikrini erkin ifoda etishga qiynalib, so'zsiz qoladi.

Zamonaviy ingliz tili ta'limining bosh maqsadi - bolani til qoidalarini yodlashga emas, balki tilni jonli muloqot vositasi sifatida ko'rib, o'zi o'rganayotgan tildan qo'rqmay, o'ziga bo'lgan ishonch bilan foydalana oladigan shaxs sifatida shakllantirish. Bu esa dars jarayoniga o'quvchiga yo'naltirilgan (student-centered) va interaktiv ta'lim texnologiyalarini keng joriy etishni taqozo etadi. Zamonaviy metodlar o'quvchilarni dars jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi, ularni mustaqil fikrlashga, jamoada ishlashga, muammolarni hal qilishga va o'z fikrini erkin ifodalashga undaydi.

Communicative Language Teaching (CLT), Task-Based Language Teaching (TBLT), Project-Based Learning (PBL), Content-Based Instruction (CBI) kabi metodlar aynan o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bolalar dars davomida o'zlarini passiv tinglovchi emas, balki ta'lim jarayonining faol ishtirokchisi sifatida his qiladi. Bu esa ularning mustaqilligi, o'ziga bo'lgan ishonchi, ijodkorligi va kommunikativ faolligini oshiradi.

Shuningdek, zamonaviy ingliz tili ta'limida interaktiv metodlar va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham muhim ahamiyatga ega. Multimedia vositalari, jamoaviy musobaqalar, interaktiv o'yinlar va warm-up kabi mashg'ulotlar o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshirib, til o'rganish jarayonini yanada samarali qiladi. Natijada o'quvchilar ingliz tilini faqat zerikarli nazariy fan sifatida emas, balki real hayotda faol qo'llaniladigan amaliy vosita sifatida qabul qiladilar.

Demak, bugungi kunda ingliz tilini o'qitishda kommunikativ va kompetensiyaga asoslangan zamonaviy metodlardan foydalanish ta'lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu yondashuvlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida nafaqat lingvistik bilimlar, balki kommunikativ, ijtimoiy va kasbiy kompetensiyalar ham kichik yoshdanoq shakllanishni boshlaydi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ingliz tilida ishonchli muloqot ko'nikmalarini shakllantirish masalasi xorijiy til o'qitish metodikasida muhim yo'nalishlardan biri hisoblanadi.

D. Hymes kommunikativ kompetensiya tushunchasini asoslab, tilni bilish faqat grammatik qoidalarni egalash emas, balki undan turli kommunikativ vaziyatlarda to'g'ri foydalana olishni ham anglatishini ta'kidlagan.

M. Canale va M. Swain esa kommunikativ kompetensiyaning grammatik, sotsiolingvistik, diskursiv va strategik jihatlarini rivojlantirish zarurligini asoslagan.

J. Richards va T. Rodgers tadqiqotlarida kommunikativ til o'qitish (CLT) o'quvchilarning real muloqotdagi faolligini oshiruvchi samarali yondashuv sifatida yoritilgan.

J. Willis vazifaga asoslangan til o'qitish (TBLT) orqali o'quvchilarning tilni amaliy topshiriqlar jarayonida o'zlashtirish imkoniyatlarini ko'rsatgan.

E. Deci va R. Ryan tadqiqotlarida esa ichki motivatsiya, mustaqillik va qulay psixologik muhit o'quvchilarning ta'lim jarayonidagi faolligini ta'minlovchi muhim omillar sifatida baholangan.

Mazkur ilmiy qarashlar boshlang'ich sinflarda zamonaviy, interaktiv va o'quvchiga yo'naltirilgan metodlardan foydalanish kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

TADDIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda boshlang'ich sinf o'quvchilarida ingliz tilida ishonchli muloqot ko'nikmalarini shakllantirishda zamonaviy pedagogik metodlarning o'rni va amaliy imkoniyatlarini aniqlash maqsadida nazariy tahlil, qiyosiy tahlil, pedagogik kuzatish, umumlashirish va metodik tahlil usullaridan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh va psixologik xususiyatlari, kommunikativ faolligi, ichki motivatsiyasi hamda ingliz tilida erkin fikr bildirishiga ta'sir etuvchi pedagogik omillar o'rganildi.

Metodik tahlilda Communicative Language Teaching (CLT), Task-Based Language Teaching (TBLT), Project-Based Learning (PBL), Total Physical Response (TPR) hamda Presentation, Practice, Production (PPP) kabi zamonaviy pedagogik yondashuvlarning boshlang'ich ta'lim sharoitida qo'llash imkoniyatlari tahlil qilindi. Ushbu metodlarning o'quvchilarda kommunikativ kompetensiya, mustaqil fikrlash, jamoada ishlash, nutqiy faollik va o'ziga ishonchni rivojlantirishdagi didaktik imkoniyatlariga alohida e'tibor qaratildi.

Shuningdek, rolli o'yinlar, guruhli topshiriqlar, Circle Time, vizual kartochkalar, multimedia vositalari va interaktiv mashg'ulotlardan foydalanishning kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirishdagi ahamiyati metodik jihatdan tahlil qilindi. Olingan natijalar umumlashirilib, boshlang'ich sinflarda ingliz tilini o'qitishda zamonaviy pedagogik metodlardan samarali foydalanishga doir xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kommunikativ til o'qitish (CLT - Communicative Language Teaching)

Kommunikativ metodning asosiy g'oyasi shundaki, til xuddi o'yin yoki muloqot o'yini kabi hayotiy ehtiyojdan kelib chiqib o'rganilishi kerak. Boshlang'ich sinflarda CLT metodini qo'llashda o'qituvchi grammatik xatolarni darhol to'xtatib, to'g'rilashdan qochishi lozim. Aks holda, bola gapirishdan to'xtab qoladi. Asosiy e'tibor nutqning aniqligiga (accuracy) emas, balki ravonligiga va mazmun yetkazilishiga (fluency) qaratiladi. Darsda turli rolli o'yinlar (Role-plays) va simulyatsiyalar tashkil etiladi. Masalan, "Sehrli do'kon" mavzusida o'quvchilar xaridor va sotuvchi rollarini bajaradilar. O'quvchi "Can I have an apple, please?" iborasini shunchaki darslikdan o'qimaydi, balki o'yinchoq mevalarni olib, real harakat bilan muloqotga kirishadi. Bu jarayonda bola tilni shunchaki fanning bir qismi emas, balki aniq maqsadga erishish vositasi sifatida anglaydi.

Vazifaga asoslangan til o'qitish (TBLT - Task-Based Language Teaching)

TBLT metodi o'quvchi diqqatini til strukturasiga emas, balki aniq bir amaliy topshiriqni (task) bajarishga qaratadi. Ayniqsa, kichik yoshdagi bolalar uchun amaliy va ko'rinadigan natija beruvchi topshiriqlar juda qiziqarli hisoblanadi.

TBLT bo'yicha dars jarayoni uch bosqichda tashkil etiladi:

Pre-task (Vazifadan oldingi bosqich): O'qituvchi o'quvchilarga kerakli lug'at va iboralarni rasmlar, qo'shiqlar va videolar orqali tanishtiradi. Masalan, "Mening hayvonot bog'im" mavzusi.

Task cycle (Vazifani bajarish bosqichi): O'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, qog'ozga o'zlari xohlagan hayvonlar rasmini chizishadi yoki qirgib yopishtirishadi (poster tayyorlashadi). So'ngra guruh ichida va sinf oldida o'z hayvonot bog'larini ingliz tilida taqdim qilishadi ("This is my zoo. Look! The elephant is big. I like the monkey").

Language focus (Tilga e'tibor bosqichi): Barcha guruhlar topshiriqni bajarib bo'lgach, o'qituvchi umumiy holda o'quvchilar yo'l qo'ygan xatolar ustida ishlaydi, so'z va iboralarni talaffuz jihatidan mustahkamlaydi.

TBLT metodi nafaqat o'quvchilarning interaktiv yo'llar bilan yangi til o'rganishi uchun xizmat qiladi, balki o'quvchilarda jamoa bilan ishlash, kreativ fikrlash va vaqtni boshqarish kabi zarur hayotiy ko'nikmalarni ham shakllantiradi.

PPP modeli (Presentation, Practice, Production)

PPP modeli boshlang'ich sinflarda yangi grammatik yoki leksik birliklarni izchil va qadamba-qadam o'rgatishda eng qulay struktura hisoblanadi. Ushbu model 3 qismdan iborat bo'lib, butun dars jarayonini to'liq tashkil etish uchun mo'ljallangan:

- 1. Presentation (Taqdimot):** O'qituvchi yangi til birligini ko'rgazmali va qiziqarli shaklda taqdim etadi. Masalan, "have got / has got" iborasini o'rgatishda o'qituvchi o'yinchoqlar to'la sumkadan narsalarni olib ko'rsatadi: "Look! I have got a car. She has got a doll." Yoki turli xil rang-barang media vositalaridan foydalanish maqsadga muvofiq.
- 2. Practice (Mashq qilish):** O'quvchilar o'qituvchi nazorati ostida yangi iborani takrorlaydilar va nazoratli mashqlarni bajaradilar. Masalan, kartochkalar orqali "Yo'qolgan so'zni top" o'yini yoki juftlikda bir-birining sumkasidagi narsalarni topish mashqi. O'quvchilar birinchi qismda ustozning tilidan eshitganlarini endi o'z tilida taqdim qiladi. O'rganilgan yangi bilimlar amaliyotda qo'llanishni boshlaydi.
- 3. Production (Mustaqil qo'llash):** O'quvchilarga to'liq erkinlik beriladi. Ular o'zlarining haqiqiy buyumlari, oilasi yoki do'stlari haqida ushbu iborani qo'llab, 3-4 ta gapdan iborat kichik hikoya aytib beradilar. Aynan mana shu qismda CBLT metodikasidan foydalanib, turli interaktiv mashg'ulotlar tashkil etish orqali bolalarning ko'proq va yaxshiroq gapirishlariga imkon yaratish mumkin.

Kommunikativ kompetensiyaning shakllanish bosqichlari

Dell Hymes va Canale & Swain modellari asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetensiyaning quyidagi tarkibiy qismlari rivojlantiriladi:

Kompetensiya turi	Boshlang'ich sinfdagi namoyon bo'lish shakli	Amaliy misol
Grammatik kompetensiya	Qoidalarini yodlash emas, balki tayyor qoliplarni (language chunks) to'g'ri qo'llash.	"I like apples" iborasini bilish (konyugatsiya qoidalarini chuqur tahlil qilmasdan).
Sotsiolingvistik kompetensiya	Yoshiga mos ravishda xushmuomalalik va madaniyat qoidalariga amal qilish.	Darsga kirganda "Good morning, teacher!", yordam so'raganda "Please", minnatdorchilikda "Thank you" deyish.
Diskursiv kompetensiya	Kichik va sodda gaplarni mantiqan to'g'ri bog'lab yaxlit fikr bildirish.	"This is my cat. Its name is Fluffy. It is white and soft."
Strategik kompetensiya	So'z esidan chiqqanda to'xtab qolmay, imo-ishora, mimika va rasmlar orqali muloqotni davom ettirish.	So'z nomini bilmaganda obyektini ko'rsatib "What is this?" deb so'rash yoki harakat bilan tushuntirish.

Boshlang'ich sinf o'quvchisini til o'rganishga majburlab bo'lmaydi. Ularda faqat ichki motivatsiya (intrinsic motivation), ya'ni jarayonning o'zidan zavq olish tuyg'usini uyg'otish orqali natijaga erishish mumkin. Eduard Desi va Richard Rayan hamda ularning o'z-o'zini anglash nazariyasiga (Self-Determination Theory) ko'ra, o'quvchi o'zini darsda erkin, xavfsiz va muhim his etgandagina unda o'rganishga nisbatan kuchli qiziqish paydo bo'ladi. Buning uchun darslarda "Doira vaqti" (Circle Time) kabi interaktiv usullardan foydalanish hamda harakatli o'yinlarni ko'paytirish zarur. Bu mashg'ulotda o'quvchilar gilam ustida yoki stullarda doira shaklida o'tiradilar. O'qituvchi yumshoq koptokni bir o'quvchiga otib, savol beradi: "What color do you like?" O'quvchi javob berib, koptokni boshqa do'stiga otadi. Bu interfaol usul sinfdagi barcha bolalarning (hatto tortinchoq va passiv bolalarning ham) darsga teng jalb etilishini ta'minlaydi va ulardagi tortinchoqlikni yo'qotadi. Har bir bola tabiiy ravishda qiziqarli jarayonning bir bo'lagi sifatida ishtirok etadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida ingliz tilida ishonchli muloqot ko'nikmalarini shakllantirish - murakkab, ammo to'g'ri yondashuv yo'lga qo'yilsa, juda samarali kechadigan jarayondir. Quruq so'z yodlash va grammatik qoidalarga ko'milgan an'anaviy ta'limdan voz kechib, CLT, TBLT, PPP, PBL va TPR kabi zamonaviy, o'quvchiga yo'naltirilgan metodlarni dars jarayoniga uyg'un holatda tatbiq etish lozim. Boshlang'ich sinf o'qituvchilariga nafaqat dars jarayonida yuqorida keltirib o'tilgan zamonaviy metodlardan foydalanish, balki o'zlarida bir qancha muhim qadriyatlarni shakllantirish tavsiya etiladi.

O'quvchi og'zaki nutqda xato qilsa, uning gapini bo'lmaslik va asosiy e'tiborni bolaning fikrini yetkazib bera olganiga qaratib, dars oxirida xatolarni ijobiy tarzda umumiy tahlil qilish lozim. Vizual kartochkalar (flashcards), real o'yinchoqlar (realia), multimedia vositalari va harakatli o'yinlardan unumli foydalanish dars jarayonining qiziqarli kechishini ta'minlaydi.

Shuningdek, sinfda o'quvchilar bir-birlari bilan ko'proq muloqot qilishlari uchun sharoit yaratish maqsadida o'qituvchi darsda 70% emas, balki 30% gapirishi, qolgan vaqtni o'quvchilar muloqotiga berishi zarur. Ushbu yondashuvlar orqali shakllantirilgan til ko'nikmalari o'quvchilarning kelajakda xorijiy tillarni chuqurroq egalashi va jamiyatda erkin, mantiqiy hamda ishonchli fikrlaydigan barkamol shaxs bo'lib kamol topishi uchun mustahkam poydevor yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Brown, H. D. (2007). Principles of Language Learning and Teaching (5th ed.). Pearson Education.
2. Cameron, L. (2001). Teaching Languages to Young Learners. Cambridge University Press.
3. Canale, M., & Swain, M. (1980). Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. *Applied Linguistics*, 1(1), 1-47.
4. Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67.
5. Harmer, J. (2007). How to Teach English (2nd ed.). Longman.
6. Hymes, D. (1972). On communicative competence. In J. B. Pride & J. Holmes (Eds.), *Sociolinguistics* (pp. 269-293). Penguin.
7. Nunan, D. (2011). Teaching English to Speakers of Other Languages. Routledge.
8. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2001). Approaches and Methods in Language Teaching (2nd ed.). Cambridge University Press.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №8(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.